

CATALUNYA SOCIAL

Any X. Núm. 479

Un any, 12 ptes. — Núm. solt, 25 cts.

30 agost de 1930

PUBLICACIÓ
SETMANAL

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
DURAN I BAS, 11-BARCELONA

APARTAT 1036
TELÉF. 17605

La qüestió del sindicalisme a Barcelona

Gairebé al mateix temps que sortia en el número nostre del 2 d'aquest mes l'editorial sobre "el problema dels dependents catòlics" apareixien en els números de l'estimat confrare Renovación Social, d'Oviedo, del 15 juliol i 1.º agost, dos articles de l'eminent sociòleg i molt venerat amic d'aquesta casa, de brillant història en l'acció catòlica espanyola, i a més fervorós balmesià, senyor M. Arboleya Martínez, amb el mateix títol exacte que hem posat a l'editorial present. L'il·lustre canonge de la seu ovetense va fer un viatge d'estudi a la nostra ciutat durant el qual tingué ocasió de canviar impressions amb amics nostres, i prosseguint les seves investigacions pel seu compte, ha escrit, com a fruit de les seves observacions en el camp sindical barceloní els dos al·ludits treballs, plens d'amistat sincera, de bona i recta intenció envers la solució més pràctica dels greus problemes que aquest títol enuncia, demostrant un interès sumament d'agrair per a Barcelona, per a l'esdevenidor dels nostres obrers i dependents.

Moltes coses de les que escriu l'intelligent autor mereixen la nostra conformitat més veritable i revelen la sagacitat del visitant, coincidint amb nosaltres gairebé amb les mateixes paraules, en constatar el fet desconcertant de l'absència total (o gairebé absència, absència moral, dèiem nosaltres) de sindicats catòlics en aquesta ciutat nostra, de vida sindical tan forta i moguda, i que per altra banda no pot deixar de classificar-se també com de vida catòlica ben intensa. En quant a les causes d'aquesta anomalia no insisteix el perspicaç investigador. Per a nosaltres no són pas un misteri impenetrable, perquè res no hi ha en el món sense suficient causa, i ens pensem haver descobert la de l'aparent enigma. Realment, si culpa hi ha en no haver desbrossat aquest terreny, o en no explicar-ho més clarament, potser sí que som culpables... De fet, coincidim amb el Dr. Arboleya en considerar ma-

tèria criticable l'actuació històrica i actual de les dretes barcelonines, d'aquesta cosa complexa i plena de factors contradictoris que són les nostres dretes. Sense que això de contradictoris ho esmentem com a tòpic enervant; p. e. és indiscutible que hi ha un regionalisme i un antiregionalisme, factors l'un i l'altre que no poden pas excloure's ni desconèixer-se perquè ajuden molt a l'investigador social. L'home és un zoon politicon: això ho recordem sense pretensions de peripatètics ni d'evolucionistes darwinians. Encara no se'ns ha demostrat, o encara no ens hem hoqut convèncer, que — a menys de sofrir mutilacions enormes i doloroses — un catòlic no pugui ésser polític, no pugui ésser polític un obrer. Certament que hi ha qui professa l'apoliticisme, però aquesta opinió a ben segur que no es troba representada entre els qui redactem la nostra revista.

En el que ens haurà de perdonar l'il·lustre polemista i Degà d'Oviedo, és en no compartir la conclusió de la seva crítica, tan ben començada, sobre l'actitud de les dretes barcelonines entorn a la qüestió sindical. Tan lluny i tan endins sentim arribar aquesta no-comparticipació, que la lectura dels dos articles esmentats ens ha produït, en definitiva, una sensació gairebé física de descoratjament. Deu anys hem estat vivint i donant al dia el nostre judici sempre raonat, sempre madur, sempre documentat, enèrgic sorint, però mai superficial ni improvisat sobre determinades qüestions, la candència de les quals fa també deu anys que dura. Deu anys que, hem de suposar són lleigits fins en llunyanes regions espanyoles, i proves tenim que articles nostres mereixen l'honor d'una fidel traducció. Tan lluny ha estat de pecar de superficial la nostra personal observació en aquesta esfera que al Dr. Maximilià Arboleya tant interessa, que algun redactor nostre s'ha vist en ocasions, a més de combatut amb la més dura sa-

nya, inclòs en la llista dels noms a exterminar pel carrer. Tan lluny d'ésser adotzenada la nostra humil crítica, que pot avui ostentar si li és lícit, el mèrit de la seva fermesa, igualtat i constància en aquest decenni de prova. Es cert que la valoració de l'espai o ponderació del lloc que la nostra humil revista ocupi en les "dretes barcelonines" és cosa sempre deixada a l'apreciació personal dels investigadors. Què hi farem si en matèria de solvència, de crèdit personal, es troba un hom en la vida amb les més inesperades sorpreses! Tal home pot ésser un cristià solvent, pacífic, honest, treballador, i no serà ni escoltat. A tal altre li sortirà a la cara la conducta negríssima, portarà sang a les mans i a la consciència, i serà cregut...

Perdoni's aquests circumloquis l'estimat director de Renovación Social. Ens sap tant greu haver de tocar el punt que ens divideix, i temem tant exhibir aquesta divisió que no és pas petita ni poc fonda, essent gravíssima la matèria i antitètica la posició respectiva, que ens dol sincerament haver-la de fer pública. Ben cert que no ens dol per nosaltres. Ja pot considerar, l'amistat mateixa que ens demostra n'és bona penyora, que no trencarem pas amb nosaltres mateixos i que no tornarem enrera d'una posició bastida en deu anys d'experiència personal i de risc personal cotidià, experiència suada i patida en aquesta ciutat on tantes vegades — i avui encara —, s'ha de fer aquell examen de consciència que el cristià fa en les solemnes ocasions en què es troba amb la balança a les mans, posant a un plat la veritat i en l'altre plat, la seva pròpia vida. Diguem-ho clar d'una vegada. Ens dol amargament que el doctor Arboleya recomani el Sindicat Lliure a la benevolença de les dretes barcelonines, com a baluard contra el sindicalisme revolucionari, com a entitat "que podría prestar los más excelentes servicios a la causa de la Religión y del orden". El veto més formal, més decisiu, més espontani de la nostra consciència cristiana, ens prohibeix acceptar el consell de Renovación Social. Gràcies a Déu, som en matèria de religió i d'ordre social, moltíssim més exigents.

Per a argumentar aquest veto necessitariem deu volums. Els deu volums precisament de CATALUNYA SOCIAL que invitem a rellegir. ¿Repetirem tot el que hem escrit, provat, documentat, sobre la impossibilitat cristiana, ni tan sols naturalment humana, d'admetre els principis, les finalitats i els procediments del Sindicat Lliure barceloní — entitat que res té que veure amb les del mateix nom de França i Bèlgica —, i en el qual cap servei — ben al contrari! — no poden reconèixer presat a la causa de la religió, de l'ordre i de la propietat privada? Si en deu anys d'explicació no hem obtingut crèdit, l'obtidrem en tres articles

resumint i repetint la substància del mateix testimoni? Qui sap. En tot cas, nostre company Rucajado, en les pròximes setmanes s'ocuparà altra vegada de l'afer vivíssim i palpitant del "Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de l'Indústria", en el qual trobarà hom el criteri per a apreciar els bons serveis prestats pel Sindicat usurpador a la causa de la justícia. Radicalment diferim en lo d'apreciar aquest afer com a una "cantinela va un poco desacreditada", segons fan dir al benèvol senyor Arboleya els seus ciceroni del local de la Rambla de Santa Mònica, 25. Ja suposem que aquests ciceroni, que li dictaren la versió grollerament mistificada que apareix a la pàgina 226 del *conjurare* segona columna, no li devien relatar, quan li ensenyaren el magnífic saló d'actes, el succés de la nit del 15 de maig de 1927, quan estant ple de milers dels antics socis, foren apagats els llums i a les fosques engegades les pistoles Star, terminant a trets la primera convocatòria d'una Junta general en la segona convocatòria de la qual, contra dret natural, contra estatuts i contra justícia es prejutjaven els vots dels absents, en favor del traspàs del Centre amb sos béns i locals, al Sindicat Lliure. I en aquestes Juntes generals convocades a trets i amb aquesta moralitat resoltes, pretenen aquells "defensors de la religió, de la propietat i de l'ordre", legitimar el despotisme d'Estat, negació de tot dret corporatiu, que posà una fl. reixenta entitat obrera, de grandíssims mèrits socials, en mans dels seus adversaris! Permetin's nostre amic apellar a la seva magistratura moral i jurídica, permetin's apellar a l'esperit que designa el grup doctrinal al qual pertany ell, amb els termes imperatius de Democràcia cristiana. I seguríssim estem que un cop completada la seva informació, l'horror i l'escàndol pel cas monstruós del Centre de Dependents de Barcelona el faran estremir.

Ens dirà encara que un cop desbrossada i triomfant la veritat i la justícia en aquest punt, un cop liquidada la qüestió del Sindicat Lliure, restarà amb tota la seva gravetat immensa, amb el seu perill formidable, l'amenaça dels Sindicats obertament revolucionaris, i això és cert. Però sembla que una de les condicions universals de la defensa de qualsevol causa —majorment si és tan alta—, és defugir tot contacte amb els pseudo-defensors. Amb els que comprometen, violen i traïxen la causa que diuen servir. Amb aquells el ròssec dels quals farà complicada i difícil la polèmica quan vingui l'hora dels debats front a front.

En un mot. La causa de la Religió i l'ordre a Barcelona no es pot fer solidària, en cap manera, de les obres del Sindicat Lliure. La clau de la defensa social s'ha de cercar per altre costat.

El pa de la presó

II

Poques coses llegides m'han fet tan forat a l'ànima, com aquell famós article que En Maragall escriví als *Estudis Franciscans* llavors del 7.^è Centenari de l'aprovació de la Regla Seràfica, just ara ha fet vint anys (1910). Tot el tribut que el magne poeta retia al Patriarca dels pobres es concloïa en la consideració aquesta: Si ara naixés un Sant fundador, un Sant Francesc, què faria?

Traduiré els importants paràgrafs: "Si ara naixessin, no altra vegada els fundadors, sinó homes nous amb esperit idèntic, però madurat a l'aire del nostre temps, ¿quina seria l'empresa que els equipaldria avui a les que en els seus temps inspiraven a aquells fundadors? De manera que no dic ja: Si avui tornés a naixer Sant Francesc, què faria?, sinó: Què faria un Sant Francesc que avui naixés?... Per a mostrar més clar el meu pensament referiré la qüestió a una ordre la fundació de la qual tendís a un objecte més circumstancial que aquesta predicació franciscana de l'amor, que sembla que pugui ésser igual en tot temps; em referiré, per exemple, a l'Ordre de redempció de captius. Havent desaparegut la raó històrica que la inspirà, ¿quina direcció imprimirien a la seva caritat un Sant Pere Nolasc, un Sant Joan de Mata que avui naixessin? ¿No anirien tal vegada a posar-se en lloc del miner a la mina, del peó a la carretera, de qualsevol jornal·ler en el seu jornal?" (1).

Moltes vegades aquestes demandes m'han donat voltes, pensant en els diversos tipus de sants fundadors que — respectats els designis de la Providència —, força sovint es troben a faltar davant de greus necessitats modernes que només un sant podria afrontar i reduir. Mai les havia recordades tant, sobretot aquella al·lusió fervorosa a les Ordres dedicades al rescat de captius, com quan un venerable eclesiàstic entrevinent a una presó — no diré quina — m'explicà els horrors, les misèries, no d'aquesta ni d'aquella, sinó del règim, o, per dir-ho més precisament, de l'*esperit* penitenciari en aquest país nostre.

Era tan amargant el testimoni i tan descoratjador en punt a cap remei humanament possible, que algunes estones havia jo esmerçat deturant-me a imaginar ço que faria un sant que Déu Nostre Senyor suscités, mogut per caritat envers presos i presidaris, caritat filla i germana d'aquell zel redemptor dels beatíssims rescatadors de captius de la nostra història, Sant Ramon de Penyafort i Sant Ramon Nonat amb tota l'eficàcia de l'ordre mercedària. Un sant que es fiqués per les presons i pels

presidis, que convisqués amb penats, reclosos i escarcellers, que portés en el seu cos tots els materials suplicis i privacions i en el seu cor totes les expoliacions, les crueltats i les vexacions injustes, i que un dia reclamés, com un P. Las Casas, els presos per a ell. Un sant que disputés els presos a l'Estat, creant un institut de pobres religiosos i fundant unes "presons de caritat" on trobessin els presos tota la severitat que les lleis imposen, però també tota l'honradesa, tota la moralitat, tota la dignitat, tot l'amor que la societat humana ha d'exercir fins quan castiga.

Jo no tinc de ficar-me a esbrinar si els fets que s'expliquen de la presó de Barcelona, objecte de la sorollosa campanya d'esquerra, són, en l'episodi concret, exactes o bé falsos, o bé exagerats. En tinc prou en advertir que els planys per abusos determinats, deixant de banda els apassionats i tendenciosos comentaris, són per dissort *versemblants*. Dient *versemblants* vull dir que encaixen, s'avenen i s'assimilen a la referència que de l'estat general de les presons d'aquest país teníem, degut a la informació de persones serioses. De persones de molta més solvència moral que els periodistes que amb el mateix suc de tinta s'escridassen pels escàndols de la presó i atien els escàndols de les platges.

Serà fàcil a aquests repetir, si això llegeixen, per què no el fèiem nosaltres, si també sabíem els abusos i despotismes, el clam d'alarina a la humanitat i a la justícia? Si això gosessin dir repetiria que em sento absolt als ulls de la meua consciència. Primer perquè en la divisió de treball dels cristians que es resol en el dogma de la comunió dels sants em penso ja fer, amb totes mes forces i ma vida, la tasca deguda perquè els obrers fugin del perill d'anar a la presó. Segon perquè també treballa per a destruir les causes que han portat tants obrers a lloc molt pitjor que la pitjor presó: el cementiri, i faig d'aquests treballs, la meua obligació social, que em sembla sobrerament acomplerta.

La més esgarrifosa de les constatacions que em foren fetes per qui podia saber-ho, era la manca de tutela religiosa, de supervisió espiritual, la quasi-carència de vida eclesiàstica en una agrupació humana que doblement la necessita. En la presó de Barcelona aquesta buidor s'ha procurat omplir, de portes enfora, gràcies al zel de la clerecia secular i de la jerarquia. I des de les memorables missions del P. Vallet fins a les quaresmes passades, en les quals intervingueren digníssims eclesiàstics, sens oblidar les habituts cristianes de molts presos polítics, per virtut de les quals molts capellans s'acostaren al carrer d'Entença, i fins a l'episodi mateix que donà

lloc als esdeveniments, o sigui la visita pastoral del senyor Bisbe Dr. Irurita, sembla provat que s'ha fet ja tot el degut. Però aquesta acció, com les visites per entitats socials i patronats, és externa, i tal volta és tot el que és humanament possible de portar enfora. Malgrat aquestes precioses intervencions els grossíssims problemes morals i religiosos de la Presó — no d'aquesta o d'aquella — i tal volta no d'aquest país ni de l'altre — sinó de la moderna presó d'Estat, constitueixen una qüestió paorosa i formidable.

Se'm va explicar que per defectes constituents, que no hem d'analitzar aquí, el servei oficial de capellania dels establiments penitenciaris — dit sigui amb el degut respecte als seus titulars (algun que en coneixem ha exercit el seu difícilíssim càrrec amb gran zel i profit) és minimitzat molts cops fins a la carència, essent la mateixa complicació i rutina administrativa apta i fàcil a absències i indiferentismes. No hem de discutir això; ni és aquesta missió la nostra, perquè no és personal ni viscuda la documentació. Jo vull admetre la hipòtesi que l'esperit esterilitzador del funcionarisme fos en aquesta delicada esfera vençut per un esperit ministerial zelós, actiu i fèrtil. Tot això no bastaria. L'esperit de Crist ha d'ésser representat en aquells tràgics casals, en aquells veritables hospitals morals, per algú més i per quelcom més que per un simple capellà dependent d'un escalafó o plantilla.

No n'hi ha prou, en un mot, que l'eclesiàstic *intervingui* en la presó. Cal que la presó tota sigui, en certa manera, un establiment religiós. Religiós com un hospital, religiós com una escola. Ja sé que aquestes paraules faran esverar a la gent d'esquerra, que prou s'estimaran més els "don Heraclios" que diuen ells, el pa negre i consumit, l'abusiu economat, les garrotades, les quinzenes, les celles de càstig i les tortures, molt més que una presó on els funcionaris fossin frares, malgrat tenir la convicció que en una penitenciària menada per frares aquelles enormitats no passarien.

I no obstant, ells mateixos es veuen arrossegats a declarar que la reforma de la presó ha d'ésser primerament *moral* (2). Verament fa escriure, i aquí cal fer honor als esquerrans que protesten amb unanimitat que impressiona i que per la precisió de les dades considerem objectiva i sincera, contra la presència i la barreja entre els presos, de certs éssers degenerats, repugnants, que fan fàstic de pensar-hi i d'esmentar, i que ultra l'escàndol i molèstia que causa la convivència amb ells, produeixen l'estrall, en les llargues hores d'oci, de fomentar la corrupció en les formes més repulsives i antihumanes (3). Aquells éssers degradats haurien d'estar reclosos sota tanca especial, isolats, i emprant per a defensar-se d'ells una severitat per l'estil, pels motius mateixos i a *fortiori* que es persegueix legalment la cocaïna i

la morfina. Però aquesta disciplina, aquesta reforma, qui la iniciarà? qui la pot practicar, sentir i viure, si no són uns homes de gran altura moral, portats per vocació i amor al proïsme, i no per la minsa i ben relativa motivació del funcionari pendent d'una nòmina?

Es que el pa de la presó, el pa més urgent i més vital, és el pa d'esperit. Els que ingressen a les portes ferrades seran culpables o seran innocents, però *tots ells són ànimes en crisi*. Els innocents, perquè la seva dretura i la seva honestedat es veurà sotmesa a la dura prova de la contradicció i el dubte. Els culpables, perquè la tempesta interna del remordiment es desferma i es debat entre la redempció i l'aviliment; entre el penediment i el cinisme. Com més es vulgui considerar un hospital d'ànimes, la presó, més necessari serà que aquesta clínica moral estigui en mans facultatives i abnegades, i no pas en mans mercenàries. És més. Les modernes lluites socials, gràcies a les doctrines socialistes i revolucionàries porten a la presó grans masses d'homes, joves principalment, que no es pot consentir que es perdin per a ells mateixos i per a la societat, i menys podem consentir que es perdin per a Crist.

Jo he somiat en una mena de Germans de Sant Joan de Déu, que assistits per un mínim de personal laic subaltern, tinguessin a llur cura les presons, amb esperit d'abnegació igual al que els mai prou floats i admirables fills d'aquella heroica ordre hospitalària, posen a les misèries humanes dels asils mentals, i dels asils d'infants esguerrats i escrofulosos.

Tal volta no és una idea ben nova, i tal volta algun reformatori existeixi ja orientat en aquest sentit. Però d'una manera o altra, esperant que Déu Senyor Nostre sigui servit d'inspirar la gesta d'un Sant fundador d'una ordre especial, plena de l'antic esperit penal-misericordiós, del benèfic *dret d'asil* eclesiàstic, bé caldria estudiar algun assaig a base d'alguna ordre existent. Esperem que *L'Opinió* i *La Rambla de Catalunya* ens ajudaran a demanar, quan el moment arribi, per a tallar de socarrel els abusos, que sigui lliurada la Presó Model de Barcelona als benemèrits Germans de Sant Joan de Déu.

R. RUCABADO

(1) *Revista de Estudios Franciscanos*, Abril y Mayo 1910. Núm. extraordinario. Article *Tributo*, de Joan Maragall, pàg. 97.

(2) "Creem equivocadamente (los funcionarios del Cuerpo de Prisiones), que para el perfecto desempeño del cargo deben tan sólo procurar mantener el orden dentro del establecimiento, sin cuidar de la educación moral del recluso". *Acción* (setmanari anarquista). Núm. 27, 16 agost 1930. Article de F. de Sorel.

(3) V. article de Joan Lluís Pujol i Font *La immoralitat a la presó*, a "L'Opinió", núm. 108, 18 juliol 1930. L'esmentat article de F. de Sorel a "Acción". Uns articles de Francesc Madrid i d'altre autor, recentment publicats a "La Rambla de Catalunya", en números que no tinc ara a mà.

Del món del treball

Gran vaga resolta

L'oportuna intervenció del ministre francès del Treball en la gran vaga del Nord de França, ha donat una solució a la vaga sobre una base natural, perfecta.

L'acord entre patrons i obrers, solament conté una senzilla condició fonamental: Els patrons aniran augmentant els jornals a mida que augmenti el cost mitjà de la vida.

Si disminuís aquest cos, es de suposar que produirà també l'efecte contrari.

La lògica, per part dels obrers, no seria burlada. Cal dir que ha inclinat l'ànim del vaguistes a la concòrdia, l'espectacle dels seus líders, comunistes tots ells. Mentre molts obrers patien fam, els seus líders banquetejaven.

Es la història de sempre. Aquesta conducta asenyada dels obrers del Nord de França, ens fa adonar d'un fet general que cal recollir, i és que, de dia en dia, els treballadors van deslligant-se dels compromisos que els junyien al sindicalisme revolucionari, i comencen a pensar i obrar per compte propi.

Edicte interessant

La delegació Superior del Treball a Catalunya, ha publicat el següent edicte:

A tenor de les facultats que confereix a aquesta Delegació Superior la R. O. del dia 17 del passat juliol, s'acorda, escoltada la Junta administrativa, centralitzar el servei de Tresoreria de dipòsits dels organismes paritaris d'aquesta regió a la Caixa de Pensions a la Vellesa i d'Estalvis.

Així, doncs, en el successiu, quan s'hagi de recórrer contra algun veredicte o multa dictat per algun dels organismes paritaris, bastarà dipositar la quantitat a què es condemni, a la Caixa indicada, la qual lliurarà el corresponent rebut que serà suficient per a poder recórrer davant la Secretaria del Comitè corresponent.

Cap entitat més indicada que la Caixa de Pensions a la Vellesa i d'Estalvis per aquesta funció.

Congrés Comunista

Ha tingut lloc a Moscú i no cal pas dir si ha estat purament comunista. Heus aquí les conclusions, cal fixar-s'hi:

El Congrés comunista considera necessari per a accelerar la industrialització de la U. R. S. S., el desenrotllament de les relacions econòmiques amb el món capitalista, mantenint, però, moviblement el monopoli del comerç exterior.

Desenrotllar fins al seu grau màxim l'aprofitament dels Estats capitalistes més avançats.

Insistir en la necessitat d'una ràpida industrialització socialista del país fins aconseguir que quedi assegurada la independència econòmica de la Unió Soviètica en forma que pugui passar sense la més petita intervenció del capitalisme mundial.

Insistir en la necessitat d'acabar totalment amb els "kulaks" (pajeros), per aconseguir la total col·lectivització de la U. R. S. S.

Pel que es refereix a la defensa militar del país, s'ha decidit reformar les forces d'aire, mar i terra.

Cada acord d'aquests mereixeria un comentari adequat, però l'últim és fora mida. Suposa la resurrecció del paneslavisme (sense anomenar-lo), però armant-se per "aire, mar i terra", perfectament.

La nuvolada que es congria a les regions soviètiques, té de donar molts mals de cap a l'Europa civilitzada. El món del treball ja en comença a tocar les conseqüències.

Fets diversos

La crisi agrícola que sofreixen els Estats Units, per causa d'una sequedat tan espantosa que rememora les famoses plagues d'Egipte, repercuteix fortament en la indústria ianqui.

Nombroses fàbriques suspenen els treballs, altres els redueixen. Els jornals minven el seu import. La crisi és tan alarmant que el mateix president de la república ha deixat l'estiuatge i està en sessió permanent per a acudir al remei de tantes calamitats. Totes les collites estan en perill i algunes perdudes.

— Les modistes de París han obtingut millora de salaris, sense tenir d'apel·lar a la vaga. Més val així.

— El Govern del Reich ha decidit invertir 200 milions de marcs en obres públiques, per a donar feina als obrers desenfeinats.

— A Singapur els obrers tornen al treball acceptant la rebaixa de preus que farà possible la vida de les fàbriques.

— En diversos districtes d'Itàlia ha començat a pagar-se amb espècies als obrers agrícoles. Aquí no ens ve molt de nou això.

— Els patrons de l'Havre han resolt apel·lar al boicot per a reduir els obrers.

Mala arma...

— Paraules del Ministre del Treball relatives a la resolució, dels Sindicats Unics, de no pendre part en els Comitès Paritaris:

"Tots els qui coneixen la ideologia dels Sindicats Unics de Barcelona no s'estranyaran d'aquesta actitud, de no voler pendre part en unes organitzacions que miren de resoldre els conflictes socials. I si per llur ideologia s'abstenen de participar en aquests organismes, no podran queixar-se de què no hi estiguin representats. Si creuen que tenen prou força per tenir una representació en els organismes corporatius no hi ha cap motiu d'inquietud en això, si ells actuen sempre dintre de la llei."

— Segons un diari muntanyès han començat les proves definitives del ferrocarril de Núria, que constitueix un alardó de tècnica i d'esforç, del qual es poden enorgullir tant el personal d'oficina com els braus obrers que hi han treballat i hi treballen encara.

La gran vergonya

Sota aquest títol i firmat per la prestigiosa ploma del doctor Cardó, ha publicat el nostre benivolgut confrare "El Matí", el següent article que estimem necessari llegeixin i meditin els lectors de CATALUNYA SOCIAL i, demés, donin a llegir a les persones a qui més ha d'interessar la seva lectura.

Totes les classes directores haurien de conèixer aquest article i rumiar el fet que es denuncia i les conseqüències que pot tenir en terme no llunyà.

El doctor Cardó ha posat valentment i sàvia la seva mà expertíssima sobre la llaga cancerosa que amenaça la vida del cos social barceloní. Diu així:

"La reeducació cristiana de les classes humils, és un problema gravíssim que hauria d'ocupar un pla de preferència dintre les nostres inquietuds. Potser hem cregut massa en les faramalles pseudopiadoses de molts rics, i en canvi hem abandonat els obrers en la tristíssima doctrina de la resignació a la malaurança —i, quan el cas en sigui, a veure's explotats— com a únic remei a llur situació, conhort de fons anticristià sota aparences pietistes i que sembla fet exprés per fer-nos semblar còmplices dels qui s'han enriquit amb l'explotació de l'home per l'home, que són menys del que pensen ells, però més del que pensem nosaltres.

"El resultat ha estat fer-los concebre la idea d'una Església aliada de la plutocràcia. Aquesta idea avui és arreladíssima en la pensa dels obrers, i en els obrers adults, no dubtem d'afirmar que és humanament indestructible. No és justa, és clar, però tampoc no és del tot inexcusable. Quan es té per resoldre el problema fonamental de la vida, que és el del pa, tots els altres problemes perden tota importància. L'home condemnat a veure's ell i a veure els seus, subjectes a les privacions més doloroses, no és possible que presti plena atenció a cap predicà religiosa, filosòfica o patriòtica, a menys que hi vegi una solució del problema bàsic de tots els altres: el de viure. Abans d'ésser catòlic, abans d'ésser patriota, cal ésser.

"Heus ací la pregona equivocació de tots els moviments idealistes que, seduïts per la influència social del diner, del poder, de la cultura, han abandonat el gran problema fonamental de la humanitat, el que la malmenarà sempre, mentre no estigui resolt. Les masses obreres, amb raó que els sobra, es desenten de tot allò que no comenci per captenir-se del problema de llur existència i de llur dignitat. Perquè cal considerar que si el veure's privat de la maina de Déu és un dolor irresistible, veure-se'n privat tenint consciència clara d'haver-se-la guanyada, és una befa insuportable que fa comprensibles totes les indignacions. I si a aquest home li aneu a dir que es resigni amb la seva sort en espera de la felicitat eterna, feu servir —o almenys, li ho semblarà—, aquestes grans idees de cobertores d'allò que fins cobert és malolent.

"Així hem aconseguit que el socialisme, l'anarquia

i totes les formes que ha adoptat la impietat popular, es fessin mestresses absolutes de l'obrer. Aquestes sectes es captenen únicament de la seva redempció econòmica i social, o almenys, ho fan veure. Siguem justos, però. Sense desconèixer els mèrits del moviment social cristià, més albirables a l'estranger que en aquesta nació catòlica per excel·lència, cal confessar que una gran part de les millores de la classe obrera és deguda a la pressió del socialisme.

Aquells qui, en llegir això, em diran heretge, més valdria que reflexionessin en la gran vergonya que és per nosaltres que a França, a Bèlgica i a Alemanya, hi hagi una acció obrerista catòlica molt considerable, i en el nostre país, tan industrial, tan agitat per les lluites obreres, aquesta tasca estigui pràcticament per començar. L'obrer catòlic francès sap on anar per veure protegida la seva fe sense menyscapte, ans amb guany, dels seus interessos de tot ordre; l'obrer catòlic català ha d'ésser l'heroi solitari, torturat pel tràgic esquinç de veure la seva fe religiosa i els seus interessos més primordials anant pràcticament en direccions contràries".

Als constants lectors de CATALUNYA SOCIAL, no els vindrà de nou l'article del doctor Cardó. Ja fa anys que ens queixem del punible abandonament dels deures socials i religiosos que ha produït aquest divorci.

Totes les campanyes quasi heroiques de l'inoblidable P. Palau i dels seus successors, per la recristianització de l'estament obrer, no reeixiran i no han reeixit per l'isolament de què foren objecte i per la indiferència general en què operaren.

Isolament del qual no volem parlar ara perquè faríem sang sense adonar-nos-en, i no és pas hora de recriminacions aquesta.

Recordi's les vegades que hem dit que no calia que es moguessin de Barcelona els missioners catòlics, ja que grandíssims sectors socials no tenien de catòlics més que l'aigua del Sant Baptisme, i encara.

És veritat. Hem perdut els obrers. La classe obrera no és nostra i gosaríem a dir que no ho ha estat mai desde mitjans del segle XIX.

Molts catòlics es creuen haver complert els seus deures socials i religiosos, fent alguna almoïna i apuntant el seu nom en algunes subscripcions.

L'atenta lectura de l'article del doctor Cardó els obrirà els ulls, si és que no han perdut el do de la vista.

Quan sentim a dir a alguns membres de Societats de propaganda catòlica que es passen les sessions de junta comentant les coses del dia, puix no hi ha feina a fer, comprenem perquè l'Acció catòlica resulta aquí tan anodina i insignificant.

"No hi ha res a fer", i tenim 300.000 obrers a l'altra banda dels murs sagrats de les nostres esglésies.

A.

De Cooperació

La C. P. B.

El diumenge tingué lloc la Junta general semestral de la *Cooperativa Popular de Barcelona*, posada sota el patronatge de Sant Josep.

El Balanç del primer semestre de l'any 1930, posat a discussió i aprofitat per unanimitat en dita Junta, torna a rependre el bon camí del qual algunes crisis particulars de la C. P. B. i la general que fa anys patim a Barcelona, l'havien desviat.

Solament una de les partides del Balanç que publica el *Boletín* de l'Associació, dóna ja idea de la seva força: 104.262'33 pessetes hi havia d'existència en caixa a fi de juny en què es tancà el Balanç.

Altra partida notable és la de les ganàncies obtingudes amb mig any la Central i Sucursals: 72.219'76 pessetes; la qual ganància ha permès cobrir amplemment totes les quantioses despeses ordinàries, amortitzar una part considerable del compte de mobiliari, i dotar bé totes les seccions estatutàries, deixant, demés, un remanent molt apreciable per remuneracions del mateix caràcter.

Els socis que acudiren a la Junta general sortiren justament satisfets.

Per tal de posar més al corrent als nostres lectors de l'estat de la C. P. B., única Cooperativa professionalment catòlica que hi ha a Barcelona (quina vergonya, només una!), i per si podem moure'ls a ingressar a les seves files, on tant de profit podrien treure'n, i amb el fi de propagar la C. P. B. de la millor manera possible, que és fent-la conèixer i estimar, copiem del citat *Boletín* (i per què no *Butlletí*), el següent article: *Comentarios al Balance*:

"Basta echar una mirada sintética sobre el actual Balance para hacernos cargo de que la Cooperativa Popular de Barcelona, bajo el Patrocinio de San José, va progresando y con paso firme, gracias a Dios.

El ejercicio del primer semestre de este año de gracia, 1930, marca en la marcha de nuestra gloriosa entidad una nueva etapa.

Pero la buena impresión que a primera vista causa el Balance, aumenta si examinamos sus cifras representativas detalladamente.

Una existencia de dinero, contante y sonante, en caja, de 104.000 pesetas, es un hermoso y sólido pórtico para un Balance como el presente.

La amortización de más de 5.000 pesetas en el capítulo de Mobiliario, es otro dato que conforta.

No perdamos de vista que se trata de un Balance semestral y de una entidad modesta como la Cooperativa.

A la luz de esta consideración, las cifras de beneficios brutos son sencillamente sorprendentes. Verdad es que la cuantía de los gastos aminora, de momento, el buen efecto de la enorme cifra de 72.000 ptas. ganadas en prolija y acertada labor mercantil, pero la índole del negocio no permite otra cosa. Para ganar mucho, en este ramo de la actividad humana, se ha de gastar mucho también, y más ahora en que los transportes, los alquileres y los salarios, se llevan la casi totalidad de la ganancia.

No toda ella está comprendida en el "exceso de per-

cepción", que se acerca a 8.000 pesetas. Estúdiense un poco los datos del Balance y se verá bien claro que los resultados obtenidos aplicados reglamentariamente pasan mucho de esta cifra.

Y ahora, si se nos pregunta si estamos satisfechos de este Balance, contestaremos que bien clara está la respuesta en lo que llevamos dicho; contestaremos, naturalmente, que sí. Pero seguidamente añadiremos que no. Y esto que si bien es verdad que los resultados reales del Balance obligan a decir que sí, a boca llena, los resultados posibles fuerzan a decir que no, porque en la Cooperativa Popular de Barcelona hay, en potencia, fuerzas más que suficientes para balances mucho mejores.

Querer es poder, y el día que quieran de veras nuestros consocios que la Cooperativa produzca todo lo que puede dar de sí, los balances darán envidia a la más pintada de las Cooperativas.

¡Ah, si pudieran resucitarse el espíritu cooperatista, el sentimiento proselitista de los tiempos heroicos de la Cooperativa de San José!" — C.

Gràcies a Déu

Gràcies a Déu es troba d'alguns dies ençà en franca convalescència, el nostre molt estimat i respectat amic i company de redacció En Jaume Raventós, qui ha sofert una petita intervenció quirúrgica que el força a enllitar-se i deixà en vacances la seva ploma tan justament enyorada dels nostres constants lectors.

No cal dir com celebrem la millora, i la celebraran amb nosaltres tots els amics i admiradors del senyor Raventós.

Don Pere Gil Moreno de Mora

La mort de les persones exemplars, si s'ignoren, demés de restar-los sufragis, és causa, aquesta ignorància, de no aprofitar-se la força del bon exemple, tan poderosa àdhuc en els camps més llunyans de la nostra cleda, i en la mateixa cleda.

Don Pere Gil Moreno de Mora fou un home exemplar sota molts aspectes, però, especialment, en dos, que ens són grats com a catòlics i catalans de cor: fo devotíssim dels Exercicis parroquials, que promogué per tots els mitjans, i almoïner generosíssim i mecènic com pocs.

En aquests dos aspectes don Pere Gil Moreno mereix l'admiració i l'agraïment de tothom.

Cal llegir el formós i comprensiu article que en l'últim número de la *Perseverancia* dedica al magnífic senyor del Castell de Riudabella, el P. Lluís Boguñà, de la Companyia de Jesús, per a fer-se càrrec de la justícia d'aquestes ratlles i de l'homenatge degut al malaguanyat difunt, per l'ànima del qual supliquem coralment dels nostres lectors pietosos sufragis. (R. I. P.)

NOTES DE VIATGE

La llei del contrast

Si feu el viatge per la costa de Bilbao a Santander, arribareu a la capital de "la Muntanya", amb una illusió extraordinària. Poques impressions poden tenir-se davant de la Naturalesa més intenses, que la que produeix la contemplació d'aquesta mar Cantàbrica, dura, forta, però amorosament suavitzada pels contrastos amb els paisatges muntanyencs d'aquest país ple d'un herbei verd-clar, tendre, i d'uns arbres verd-fosc en viu contrast amb el primer. Els jocs d'aigua entre la verdor, el serpenteig de canals i braços de mar entre la costa, completen la meravellosa visió.

Arribeu a Santander i us enutgeu tot seguit. La carretera comença a mostrar-vos fàbriques pels seus costats (alguna de catalana, ben important), i la illusió us fuig ràpidament. Una ciutat més o menys provinciana se us mostra davant vostre, amb edificis vells, de poc prestigi, amb construccions noves i ben sòrdides, amb cafès plens a vessar, i amb tot aquell regust burocràtic tan característic.

Això dura poc, però. Corrent d'ací i d'allà, aviat destaquen dues notes que són suficients per agermanar-vos amb la ciutat i per a esborrar l'enuig anterior: els noms i els monuments (generalment dolents), dels carrers santanderins, la primera, i el domini del mar mitjançant la meravellosa badia, la segona.

* * *

En donar les primeres passes pel Passeig de la Ribera, us ve davant el monument al més gran dels muntanyencs: Josep M.ª de Pereda. Pereda domina aquí: un gran carrer porta el seu nom; el millor Teatre, el seu nom; el millor passeig, el monument indicat. Amb un basament de pedra en el qual destaquen, en bronzo, escenes de "Sotileza", de "Peñas arriba", de "Saba de la tierra", us agafen ganes tot seguit de tancar els ulls al monument i esguardar la muntanya verda per a trobar-hi els carrers de *Coterneo*. Sortosament la figura literària s'aixeca per damunt el monument; i podeu perfectament desistir d'aquest...

Ja no cal dir que el nom de Menéndez i Pelayo s'agermana amb l'anterior per a repartir-se carrers i places.AVINGUDA de Menéndez i Pelayo; biblioteca (la mateixa del gran polígraf, per ell llegada a la ciutat), Menéndez i Pelayo, etc. I també s'ha d'afegir a aquest conjunt el nom de Pérez Galdós, la casa del qual, admirablement emplaçada, davant el mar, roman ara tancada, havent-hi qui la vol fer adquirir per la Ciutat amb el fi de convertir-la en museu de records de l'autor de "Episodios nacionales", i el nom de Concha Espina encara.

I si aquest prestigi espiritual que Santander deriva d'aquests noms el junyiu a la bellesa de la badia santanderina, aviat valoreu en el que positivament val aquesta vila del Cantàbric.

Aquesta badia és inacabable. Almirablement dibuixada i amb una simetria que sembla procurada

artificialment, té una tranquil·litat d'aigua insospitada en aquesta mar brava i forta. Els seus contorns són suavisims, plens d'ondulacions elegants; les illes que interinament la parteixen, acaben de fer-la més ampla, més dilatada. Les seves cales són plenes d'encant.

I si avançant cap al *Sardinero*, passeu el Palau Reial de la Magdalena —ben situat si n'hi ha!—, us trobeu amb l'encant d'una urbanització que costa un esforç mol gran per a una ciutat com aquesta i amb unes platges ondulades, suaus, resguardades de tota llei de moviment del Cantàbric per aquesta badia santanderina.

* * *

Caldrà dir que en aquesta època de l'any, els forasters hi són a milers a la ciutat muntanyenca? Arreu els trobeu, exhibint la seva peresa per cafès i terrasses, els seus induments estrofolaris per la platja i el Gran Casino, el seu desig de diversió per tot arreu on sona un violí o s'exhibeix el més modest espectacle. Però és l'estiu, han vingut de lluny, han despesat moltes pessetes, i... cal divertir-se o creure que hom es diverteix.

Hem de dir, però, que l'abigarrament de població no és pas aquí el de San Sebastian, població a la qual, la proximitat a Biarritz i San Juan de Luz, dóna característiques cosmopolites que no té ni desitja Santander. No cal dir que, amb això, la moralitat hi guanya.

* * *

Portats per les nostres aficions, hem procurat passar-nos d'aquest ambient d'elegant mundanitat i penetrar un xic en la vida del veritable poble de Santander. Els jornals baixos, les subsistències cada cop més cares (l'any 1929, una arrova de patates valia 2'50 pessetes, i ara en val 5; el pa ha estat pujat de preu aquests dies; el vi quasi no el coneixen, etc.), i la pesseta avall, avall...

Sempre la llei del contrast mostrant-se forta, dura! I qui pot dubtar de què en ciutats com aquesta hi mostra molt més? Si no fos l'amargor de boca que això ens deixa, fórem quasi feliços en aquest lloc de Cantàbria, tant nostre encara, gràcies a Déu!

GASTON GERARD

Santander, agost de 1930.

JA SOU SUBSCRIPTORS
DE
CATALUNYA SOCIAL?

La formació de la joventut

S'ha escrit molt sobre l'educació dels fills, però pocs són els pares que es donin compte de la responsabilitat que han contret en donar vida a altres éssers. La majoria dels pares creuen que ja han aconseguit amb la seva missió portant els fills a una bona escola o a un bon pensionat. Es dintre de la llar on es formen els joves. Si la família no és escola de bons costums, la tasca dels pedagogs serà ineficaç. Si no existeix una acció mancomunada entre l'escola i la família, és impossible que aconseguim formar bé la joventut.

En altres països els catòlics han de lluitar aferrissadament per a combatre l'escola neutra i l'escola francament sectària. Ací les escoles que tenen per finalitat descristianitzar la joventut no tenen cap importància. Són escoles de barriada que no arriben a exercir cap mica d'influència damunt el poble. Les millors escoles estan en mans dels catòlics, i, no obstant, hem de confessar que la nostra joventut no és pas un model de virtuts. Preguntem on s'han educat les senyoretes que es banyen indecorosament a les nostres platges, i us diran que quasi totes procedeixen dels grans pensionats dirigits per religioses. Totes, absolutament totes les donzelles que vesteixen no gaire honestament, han rebut una educació cristiana. Es que les religioses no tenen aptituds per a formar la joventut? Són elles responsables de la frivolitat de les donzelles que han passat pels pensionats que dirigeixen? No; les causes les hem de cercar dins la llar. Generalment les donzelles frívols tenen també les mares frívols. Si Sant Agustí no hagués tingut una mare cristiana que pregava tant per ell, potser no hauria trobat el camí que va portar-lo a Déu.

La majoria de les donzelles en abandonar el col·legi o el pensionat on han passat els anys més feliços de la seva vida, es troben en un ambient frívol; i, en compte de perseverar en la pràctica de les virtuts cristianes, fan allò que veuen fer als seus pares. Gràcies a Déu, existeix un nucli selecte de donzelles que són un model de virtuts. Es que aquestes han estat educades millor que les altres? No; si perseveren és perquè no han trobat cap diferència entre l'ambient de la família i l'ambient del pensionat. La mare és la gran educadora dels fills. Si en compte de donar llum dona fum, què té d'estrany que els seus fills siguin frívols i irreflexius? Generalment les famílies de posició social, no eduquen gaire bé llurs fills. Naturalment que hi ha excepcions. Els nostres joves, parlem en general, que tenen el pare ric, tenen un urc com els grans senyors feudals.

Creuen que tot està bé. Donen una importància excessiva al diner i menyspreen la intel·ligència. Per què han d'estudiar si posseeixen la clau miraculosa que obre totes les portes? Amb influències aconsegueixen un títol acadèmic, i un cop aconseguit el pengen als murs de la cambra dels mals endreços. De lluny estant coneixen les marques dels cotxes, però no els pregunten el nom dels artistes i dels homes de ciència perquè els desconeixen tots. Es befen de les lleis humanes i divines

i no saben distingir on acaben les coses lícites i on comencen les il·lícites. Us parlen en un to de superioritat i de menyspreu, i consideren la pobresa com una cosa abjecta i abominable. Saben jugar al tennis, muntar a cavall, portar el volant d'un cotxe, però si perdessin els diners que no han fet cap esforç per obtenir-los, serien incapaces de pastar-se amb la suor del seu front el nostre pa de cada dia.

Algú potser objectarà que hi ha joves de gran posició social que excel·leixen en moltes virtuts. Es cert. Però els prego que em diguin qui són els pares d'aquests joves. Els pares veritablement cristians saben que la riquesa és una responsabilitat, i aparten llurs fills del camí de l'orgull i de la vanitat.

Dissortadament, però, alguns pares bons han estat, sense donar-se'n compte, la causa de la perdició de llurs fills. Sabeu com els han perdut? Donant-los els diners que els demanaven. Si un jove no és molt virtuós i assenyat, és difícil que es conservi bo disposant de molts de diners per a satisfer els seus capricis. El diner és el gran corruptor de la humanitat. Per això els sants l'han avorrit i els religiosos fan vot de pobresa.

Un dia un pare exclamava: "No comprenc com el meu fill ha rodolat tan avall. He procurat donar-li bon exemple i, no obstant, ell mai no ha seguit el camí de la virtut."

Un amic li digué aquestes paraules: "Per què us estranyeu que el vostre fill no sigui un model de virtuts, si mai no li heu negat els diners que us ha demanat? Que us pensàveu que destinava els diners a fer bones obres? Si constantment us demanava diners, haviu d'esbrinar en què els invertia."

Aquell pare no va saber què respondre. Són molts els que creuen que la joventut ha de divertir-se i s'estranyen quan els joves cometten certes irregularitats. Certament que alegria i joventut han estat sempre bons companys, però els divertiments han d'ésser honestos. Si sabeu que els vostres fills segueixen camins tortuosos, i no feu res perquè cerquin el camí dreturer, no us podeu plànyer si no són tal com vosaltres voldríeu.

No tindrem joves excel·lents fins que tinguem un veritable concepte de la joventut. Es sensible que fins alguns pares cristians que no tenen, naturalment, una formació sòlidament religiosa, creuin que és lícit, o si més no tolerable, que la joventut es diverteixi tant com pugui.

Cal que dintre les nostres llars penetri la llum de Crist. Sense aquesta llum no serà la família escola de bons costums. Si la pau cristiana plana damunt la nostra llar, la joventut serà espiritual i asenyada.

Hem de tancar portes i finestres perquè no penetri dintre el nostre clos l'aire corromput del món.

Un amic li digué aquestes paraules: "Per què la família sigui ben cristiana i que els joves sàpi-guen viure sota l'esguard de Déu."

Comentaris

Encariments injustificats

Un conseller municipal es queixava l'altre dia de què, prenent peu de l'alça de la lliura esterlina, s'encarissin articles de producció nacional, com l'oli, que tan directament es beneficia d'aquesta alça.

També citava altres articles de consum en alça absurda, com la carn de moltó, les patates del Vallès, etc.

Això és, senzillament, una iniquitat. És xuclar la sang del pobre mercadejant amb la seva misèria.

El Govern, fent-se càrrec de semblants abusos i dels perills que la situació comporta, s'ha posat sobre avís i està resolt a corregir els abusos i castigar-los si convé. De moment ha publicat una R. O. molt adequada al cas i ben orientada. La qüestió és que es compleixi.

Nosaltres creiem, donades les circumstàncies, que tota vigilància és poca i tota severitat minsa respecte aquests alcistes prematurs.

Si mai pot parlar-se de la suprema lex, del salus populi, és ara, quan es tracta d'evitar la penúria, tal volta — i Déu no ho vulgui — la fam, al poble humil, que tampoc ho toleraria impassiblement.

El tresor artístic nacional.

El Ministre de T. P. B. A., senyor Tormo, continua furgant perquè, a títol de Tresor Artístic Nacional, vagin caient sota la inspecció del Govern, primerament, i, després, dintre de la seva òrbita administrativa, totes les riqueses artístiques de l'Església; una part de les quals, per cert, exhibida a les recents Exposicions de Barcelona i Sevilla, ha estat causa fonamental del seu èxit i ha emplenat el món d'admiració.

El R. D. del dia 2 de juliol, publicat a la Gaceta tres dies després, a l'objecte de protegir el T. A. N., dicta regles per l'alienació vàlida d'obres artístiques, històriques o arqueològiques.

A primera vista sembla que aquesta disposició en res no toca al Tresor Artístic de l'Església, emprada com està aquesta — en la propietat absoluta d'aquest tresor, — en el dret diví, en el dret natural, en el dret civil, en el dret canònic, en el Concordat i en tots quants títols i raons emparen a tothom en el dret de propietat. L'Església és un subjecte de dret perfecte, és una personalitat jurídica, plena, per poder gaudir d'aquests drets i exercitar-los convenientment d'una manera legal i amb tota eficàcia si convé. Però, demés, l'Església pot allegar a favor seu els orígens nobilíssims dels seus béns de tot llinatge, i la seva acuradíssima conservació, com ho està demostrant ara en les grandioses Exposicions esmentades.

Aquesta poc lleial maniobra del Govern ha motivat una magnífica i contundent Carta-Pastoral del Cardenal de Toledo, plena, però, d'atencions i miraments al Govern, com és natural i molt propi de l'alta clerecia.

No cal dir que tot l'Episcopat espanyol està conforme amb la tesi del Cardenal Segura, i que barrarà el pas a tota acció del Govern que tendeixi a barrejar els tresors artístics, històrics i arqueològics de l'Església, amb els que van marcats, més o menys ben compresos, amb aquestes tres lletres simbòliques: T. A. N.

L'estiueig

La modesta casa de l'Eixampla on hom viu, ha quedat amb dos pisos mig habitats, i el dels porters bon xic buit també. Els set pisos restants deserts.

És de suposar que es compten per milers les cases que estan així a Barceloa.

La major part dels estiuejants foragitats de Barcelona per una calor aquest any ben discutible, no traspassa les fronteres de Catalunya. No obstant, són molts encara els que, esclaus de la moda, se'n van a les platges del Nord, als balnearis d'enllà dels Pireneus o de l'Ebre, quasi tots ells per donar-se pisto. No els envegem el gust.

En quant a platges, res tenim que demanar a les altres foranes, i si ens fixem amb la riquesa d'aigües medicinals i termals de què fruïm a Catalunya no ens mourem pas de casa, per dir-ho així, a buscar remei als nostres mals estiuejants... Solament el Balneari de Caldes de Bohí val per tots els balnearis forasters. Mercix un camí de plata com aquell de la Cova de Montserrat, tan justament celebrat arreu.

I ara el curiós lector i bon amic de CATALUNYA SOCIAL, tal volta preguntis: ¿I que no queda també deserta, la Redacció els mesos d'estiu? ¿Que no estiuegen els seus redactors? Sí i no. És un secret de la casa. Però, parlant seriosament, ¿no és veritat que almenys durant els mesos de juliol i agost els periòdics tots tindriem d'imitar certes Revistes, i escamotejar noblement alguns números als subscriptors, o, almenys, alleugerir la feina de la redacció en una proporció raonable?

¿És que no tenen dret a un descans ben guanyat els periodistes?

Intercanvi de publicacions

El Bibliotecari de la Universitat d'Uppsala ha demanat el canvi de publicacions amb l'Oficina Romànica de la Biblioteca Balmes, donant per raó que l'Anuari de l'Oficina és molt desitjat allà.

És el segon any que es publica l'Anuari i a Suècia ja s'han adonat que és una publicació tècnica d'interès universal. Valgui pels que entre nosaltres li fan el buit sistemàticament, o li regategen els elogis.

TRIBUNA LLIURE

L'excursionisme catòlic

L'excursionisme pràcticament considerat no té altre objecte que la vigorització total nostra al contacte més íntim amb la naturalesa. Aquesta concepció general no troba, tanmateix, a Catalunya un ple compliment. El principal absorbent de les excursions ací és la part material, i l'espiritual s'opera, es pot dir, inconscientment.

Si hom demana a les famílies més entusiastes de l'excursionisme la finalitat d'ell us contestaran a boca plena: "Mireu, a nosaltres ens convé molt per quant el metge ens ho recomana, i a fe que s'hi coneix; d'ençà que el practiquem augmenta la gana, en particular dels nens, que s'engreixen extraordinàriament; ens és mitja vida, i a més, no cal dir-ho, serveix de distracció i repòs" (?).

D'altres prenen l'excursionisme com un esport, aprofitant el temps d'hivern que és el que més hi convida.

Tots aquests omplen a bastament la part material de l'excursionisme.

Pels científics l'excursionisme revesteix un caire espiritual, llur activitat es limita a la recerca de monuments antics, plantes medicinals, troballes minerals, etcètera, i d'això treuen conclusions pràctiques que enriqueixen la ciència i el concepte de la història. En aquests l'esperit pren ja certa importància, emperò els manca encara aquella fina deducció que sols reconeixen els que de la natura es remunten a les causes primeres.

On es trobaria plena concentració d'ambdós ideals material i espiritual és en l'excursionisme catòlic; ací les esmentades aspiracions vénen admirablement sintetitzades: esbargiment i vigorositat corporals, cultura i elevació de l'ànima a Déu. L'excursionisme en aquest sentit sabria destriar els actes contingents, dels puraments necessaris, i, per tant, donar més importància a la vida de l'esperit que, a fi de comptes, és la informadora de tota la vida.

Amb la vènia dels nostres lectors em permeto exposar com un exemple en miniatura, si es vol, de ço que podria reflectar un vertader excursionisme catòlic.

Suara, per la diada de l'Assumpta, els "Amants de la Litúrgia", de Sant Martí de Provençals, han reprès la seva tradicional excursió a St. Muç (Rubí).

De bon matí Missa cantada, de comunió general, a l'interior de l'ermita, amb sermó pel R. P. Segalés, encoratjant als assistents a l'amor a la Verge i a la pràctica de l'acció i meditació pels exemples evangèlics de Marta i Maria.

Seguidament l'esmorzar de germanor i discussió d'iniciatives litúrgiques per l'any vinent. Aquí, s'iniciaren interessants debats, en mesurar les activitats a favor de la parròquia: si durant el curs passat hom resolgué la participació del poble en els cants de l'església, enguany s'ha estudiat l'oportunitat d'una publicació de caire litúrgic.

A l'hora de dinar foren molts els invitats a dirigir la paraula, exterioritzant tots les més grates impressions.

Després d'una curta jugada a basket-ball s'impro-

visava, en plena natura, la vetllada de costum, literari-musical, que enguany fou de marcada transcendència. Religiositat per sobre de tot, humorisme i patriotisme. Heus-ne ací un petit extracte:

N'A. Segalés amb molta concisió exposà la sublimitat de la Religió per damunt de la pàtria. En un curt viatge simbòlic contemplà el cel embolcallat de boires espesses; de cop sent la remor d'un vent superior que les divideix i a la llum del sol ponent apareixen ben marcades quatre columnes nuvolars de color de sang; paulatinament s'aclareix i s'albira la serenor d'un cel esbadellat que vetlla pels destins de la terra. La conclusió no podia ésser més pràctica: primer que a la terra ens devem a Déu, per sobre de catalans som catòlics; per a ensorrar la nostra pàtria n'hi hauria prou amb la desavinença d'ambdós conceptes. Era la compenetració exacta d'aquell vers verdaguerià:

*Qui enfonsa o alça els pobles
és Déu qui els ha creat!*

En P. Camps fou l'ànima musical de l'acte, ensems que féu retrunyir amb versos immortals la seva veu de bell declamador i franc patriota. En J. Coderh, l'ambaixador de l'alegria, duia als assistents amb la riella sempre a flor de llavi. Curull d'unció franciscana, En J. Espí, parlà del vertader progrés i descriu minuciosament les meravelles del món i la seva aplicació per l'home, talment com uns fulls que Déu li va passant del llibre infinit de la seva saviesa i omnipotència. La paraula càlida de J. Riera, d'un sentit filosòfic i religiós, s'emportà l'auditori que esclatà amb prolongats aplaudiments.

El conjunt fou amenitzat d'un ramell d'embadalladores cançons populars. Finalment, el R. P. Segalés tancà l'acte amb un delicat i emocionant discurs.

El rosari semitonat i la visita a la Mare de Déu de Montserrat, a l'ermita, foren la clau d'or d'aquella festa inoblidable.

Podria servir un semblant exemple com d'unitat de mesura en la perfecció de l'excursionisme catòlic a la nostra terra. El punt on radica la seva eficacitat està precisament en la tria d'elements que hi prenguin una part ben activa. La presència del sacerdot en el funcionament dels seus deures regula tots els actes i és, per tant, quasi imprescindible. D'igual manera és necessària l'actuació d'una persona pràctica per la part econòmica, que preveu els temps, coneix les dresseres, indica amb precisió les hores de menjar, etc., etc. Si es vol que en mig d'això plani per sobre els excursionistes una franca alegria, correï el cant mesurat que fraternitza i ajuda a despendre'ns de nosaltres mateixos i ens fa ésser tots per a tots. Això i la contemplació de la natura, diris d'un ambient religiós com aquest, no pot menys que enlairar l'esperit al més enllà, fins a topar amb la sapientíssima i ordenadora mà del Creador. Res més adient, llavors, en sentir bategar el cor de joia, que entonar l'himne sublim del "Crec en un Déu".

Amb aquest sentit de pura catolicitat posaríem l'excursionisme al punt més alt de son perfecció: a-

ment. La part espiritual nostra, que ha d'ésser el principal factor, s'embaumaria d'un goig inefable, que malgrat el cansament del cos, en arribar a les llars respectives, sempre la trobaríem apta en grau excels per la pràctica del bé.

Si enfront comparem l'excursionisme profà,

veiem a les clares quant distanciat en resta; tendeix únicament a paganitzar la nostra vida espiritual, i engendra la lassitud corporal. Això demostra com en l'assoliment del seu fi, resta encara força retrògrad.

ANTONI CENDRÓS

DE LA NOSTRA TERRA

La indústria del cànem

L'Associació de Fabricants, Elaboradors i Transportadors de Cànem de Balaguer, han tramès al ministre d'Economia, una instància en la qual demanen:

Que cessi en absolut l'intervencionisme de l'Estat en el desenrotllament de llur indústria, i la supressió del Comitè Oficial del Cànem creat per la Dictadura.

Revisió de la política aranzelària, especialment de les partides 1.179, 1.180 i 1.184.

Que no siguin gravades amb nous impostos per part de l'Estat, província o municipi les produccions del cànem industrial.

Que en tots els departaments, oficines o serveis públics que tinguin relació o estiguin protegits directament per l'Estat, sigui obligatòria l'adquisició i consum de teixits, cordes, espardenyes i altres efectes que puguin ésser fabricats o manufacturats amb cànem nacional.

Que es compleixi íntegrament la R. O. de 31 de gener de 1928, per a la protecció del cànem nacional.

Aquestes peticions dels nostres cultivadors del cànem i industrials d'aquest article, són tan naturals com necessàries si no es vol que desaparegui una riquesa ben nostra i molt antiga en la gran horta de Balaguer.

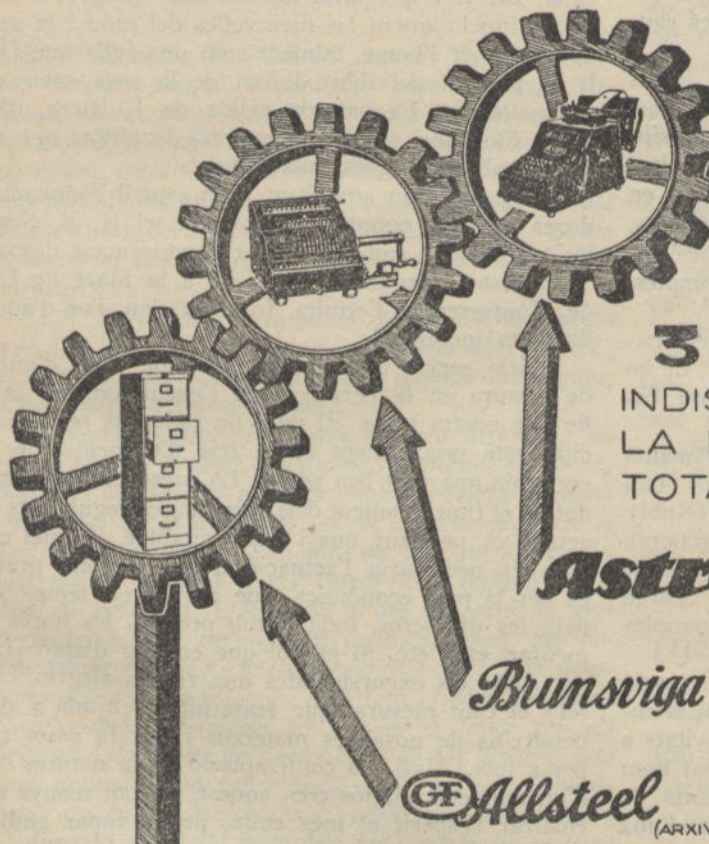
En el passat segle Catalunya era bona productora de cànem, i a Verdú encara es recorda que el cànem era un dels principals articles de la seva famosa fira, que congregava allí milers de tractants de totes les encontrades d'Espanya i de molts punts de l'estranger.

El cànem és una fibra preciosa, que es dona molt bé en algunes regions d'Espanya, encara que la de Balaguer sigui la principal de totes en la qualitat, si no en la quantitat.

La història d'aquesta indústria és la de l'Aranzel espanyol, en quant l'afecta.

I la història de l'Aranzel espanyol és, per part de fora, un seguit de desastres, i, per part de dins, val més no parlar-ne.

A.

VEUS-AQUI
ELS
3 ELEMENTS
INDISPENSABLES PER A
LA BONA MARXA DE
TOTA OFICINA MODERNA

Astra
LA SUMADORA MÉS MODERNA, COMPLETA I RESISTENT. MODELS ESPECIALS PER A COMPTABILITAT

Brunsviga
LA ÚNICA CALCULADORA QUE LI EFECTUARÀ ELS CALCULS DE MANERA EXCLUSIVA I EXACTA.

Allsteel
L'ASSORTIT MÉS EXTENSEN MOBLES I PRESTATGERIES D'ACER PER A OFICINA (ARXIVADORS, FITXERS, CAIXES, TAULES, PRESTATGERIES, ETC.)

V. CUILLAMET

Rda. Universitat, 31 BARCELONA
Av. Pi i Margall, 11 MADRID

TEMES DE LA SEMANA

Com era de preveure li fou admesa la dimissió al Ministre de Finances senyor Argüelles, i es nomenà per aquesta cartera al Ministre d'Economia, senyor Wais, substituint aquest pel senyor Rodríguez de Víguri, que ocupava i segueix ocupant el càrrec de President del Consell del Treball.

Els comentaris sobre aquesta crisi parcial han estat molt variats. El més escaient és el d'un col·lega que, usant d'una lògica incontrastable, deia, si fa no fa, l'endemà del succés: Essent la política financiera del senyor Argüelles diàriament aprovada per tots els seus companys de Ministeri, el fracàs sofert per ell és el fracàs de tots; tots, per tant, havien de dimitir conjuntament amb el senyor Argüelles.

La premsa estrangera també ha comentat llargament aquesta crisi. En recollirem les notes que confirmen el que venim dient fa temps al voltant de la crisi de la pesseta.

El *Times*, de Londres, diu que les causes de la depreciació de la pesseta són d'ordre polític tant com d'ordre financer.

Per la seva part, el *Financial News*, després de comentar la crisi i donar consells al nou Ministre, li recomana que per a posar remei a aquest conflicte financer, *exporti l'or improductiu que té Espanya*.

Que aquest de l'or és un dels principals propòsits de l'alta banca jueva, és evident. Espanya no té dret a l'or emmagatzemat als soterranis del Banc d'Espanya. Espanya no té dret al *sui juris* financer; no pot passar de la condició de colònia.

Si es poguessin veure els mils de milions que aquesta alta banca ha tret d'Espanya dels temps de Mendizàbal ençà, faria ferecat de contemplar-los.

Els alts i baixos escandalosos soferts últimament per la pesseta, demostren bé que és la moneda, d'especulació borsàtil més apta per al joc de Borsa, en els centres financers d'Europa especialment. Com Espanya és el país més important i més ric que està en etern període constituent, és el més apte per a jugar-hi, i sobre segur. La pesseta és la joguina, avui dia, sobretot, més a propòsit per l'agi i les especulacions borsistes.

Qui sap si els extremismes cridaners dels partits d'esquerra no en són part principal en aquesta apatitud.

Altrament, aquests partits es reuniren l'altre dia a Sant Sebastià per tal de posar-se d'acord i fer la revolució, una revolució d'opereta, naturalment. I per preparar-la amb un poc de sentit teatral, els representants d'aquests partits reunits a la capital dels plaers i de la gent de diners, es donaren cita a una ciutat francesa, comptant que a França hi ha república i llibertat, però sense fixar-se en què la república no és més que una etiqueta, i la llibertat una senyora de *cuidado*.

Res; que a França han dit als alludits representants dels partits republicans que no estaven per raons, que eren uns visitants indesitjables, i que no calia que hi anessin perquè els barrarien les portes.

Cal figurar-se la cara que han posat els nostres terribles revolucionaris davant d'aquest refús dels

seus germans francesos. No els queda als nostres *enfants terribles* altra sortida que decretar la illegalitat de les eleccions i retirar-se solemniament al mont Aventi, que, per cert, molts d'ells encara no saben on radica. La república, a Espanya, ha passat de moda. No la vol quasi ningú, i fa por als mateixos republicans. A més, no té contingut social de cap mena, ni en saben res c'això els seus capdavaners.

Altrament, la preparació electoral va animant-se. L'exposició de les llistes d'electors ha posat de manifest les deficiències de què adoleixen les estadístiques oficials. En realitat, no hi ha estadístiques. Com, doncs, pot garantir-se la legalitat de les eleccions, i pot donar-se per legítim el seu fruit?

Però com *primum est vivere*, ço que no pot fer-se segons dret estricta, es fa segons costum tradicional... "passa bou per bèstia grossa".

* * *

Polònia es debat en una mena de crisi constitucional permanent. Quan se'n planteja alguna un poc seriosa com la d'ara, l'atenció general s'hi decanta, però com que tot queda, si fa no fa, com abans, la gent se'n distreu ràpidament. Polònia pot dir-se que encara no està constituïda. Tot és interí, però va tirant perquè és un poble de moltes vigories.

En canvi, la crisi ocorreguda al Perú és tot una crisi. L'ex-president, Leguía, ha sabut capejar bé el temporal que l'ha despullat del poder; se n'és anat dignament.

Alguns diaris toquen campanes per haver caigut una altra dictadura "civil" sense adonar-se que l'ha substituïda una dictadura militar. Algunes condicions polítiques tindria el caigut president quan tants anys ha presidit els destins del simpàtic poble peruà. Déu el lliuri de ximpls i maçons, que tant de mal li han fet.

Les properes eleccions d'Alemanya despertarien universal expectació. Entre tots els programes exposats no n'hi ha cap que descolli per cap novetat apassionant.

Una nota, però, es destaca en quasi tots: la reconstitució integral de la pàtria germànica.

L'ex-gran imperi i avui imperial república, vol tornar a ésser l'àrbtre de la política europea, o, almenys, de les nacions que formaren adés l'esplèndida constel·lació...

Veurem el que en sortirà de les urnes electorals allí on les tupinades no són quasi bé possibles... perquè no hi ha tupins.

La dictadura d'Hindenburg, que alguns temen en vista dels embulls indestruïbles de la política germànica, no és de témer. El primer que no la vol és el mateix Hindenburg. Ara bé: si els avenços del Comunisme posessin en perill la vida de la pàtria germànica, aleshores fóra possible la dictadura que, en l'esfera purament econòmica, ja exerceix, en certa manera, el Govern del Reich. *Necessitas caret lege*.

Noticiari

Espanya

El "Boletín de la Cooperativa Popular de Barcelona" porta, entre altres coses d'interès, una afetuosa felicitació al seu soci, i membre de la seva Junta Consultiva, senyor Francesc Moragues i Barret, per l'alta distinció oficial de què ha estat recentment objecte.

— És molt de desitjar que els alcaldes tinguin ben present i compleixin sense contemplacions la R. O. del Ministeri d'Economia referent a subsistències, tant en el referent a preus, com des del punt de vista sanitari.

— La policia de Barcelona ha posat mà a tres subjectes que es dedicaven al tràfec de blanques. Les estacions dels ferrocarrils i els balls de tarda *agarraos*, són els principals mercats per aquests subjectes.

— La repoblació forestal es porta amb suma activitat a la província de León.

Aquí no se'n parla gaire.

Més aviat es parla de la crema de boscos.

— Un periòdic es queixa de què en alguna regió d'Espanya, com a la muntanya de Santander, es va perdent el conreu dels arbres fruiters (on es donen bé i d'excel·lent qualitat), pel mal costum d'apoderar-se del fruit els nois mal educats, i la poca vigilància de les autoritats locals. També culpa d'aquest desastre la massa benignitat dels Tribunals de Nois, que els absolen tots, deixant burlats els propietaris reclamants, que així perden interessos i amistats.

— La colonització dels territoris ocupats al Marroc, feta amb seny i diners, dona grans passos allí, segons declaracions de l'Alt Comissari, general Jordana. I per què no a Espanya?

— Ha estat nomenat Consiliari del Comitè Regional de l'Associació Catòlica Internacional d'Obres per a la protecció de les Noies, el doctor Ramon Balcells.

Aquestes noies tenen el seu estatge al Convent de les Religioses de Maria Immaculada, que tant de bé fa a les serventes que acuden al seu recés, protegint-les, instruint-les, educant-les i proporcionant-los col·locacions.

El Govern amb molt bon acord ha reduït, pràcticament, a un any el servei dels soldats a files. En rep felicitacions ben merescudes.

— La Confederació Nacional de Pares de Família, nascuda per a defensar els fills llurs de les escomeses sectàries dels professors oficials aconduïts per la funestíssima Institució Lliure d'Ensenyança, i de les deficiències de l'ensenyament oficial, s'ha dirigit a tots els pares de família d'Espanya perquè en les pròximes eleccions votin representants del poble que siguin ferma garantia que en les properes Corts defensaran tan sagrats interessos.

Estranger

Els colliters de la província de Santa Fe (Argentina) s'han associat per tal de vendre directament els seus productes als consumidors i eliminar, així, els intermediaris, que es fan rics a la seva esquena.

— Segons el cens oficial italià el nombre de feixistes italians és de 1.472.264. En una nació de 44 milions d'habitants...

— *L'Osservatore Romano* parla de la intensa activitat estiuenca de les associacions de la Joventut Catòlica.

Aquí... tampoc.

— L'illa de Puerto Rico, presa a Espanya pels Estats Units a fi de redimir-la, ja està redimida del tot. Els capitalistes ianquis han anat comprant totes les finques, deixant a la raça espanyola que descobrí i poblà la formosa illa, el trist paper de consentida i serventa. D'aquí pocs anys no en quedarà més que la memòria. Aquesta és la civilització a mans de Ianquilàndia.

— La policia ianqui ha descobert els noms i quantitats en virtut dels quals campaven les bandes de contrabandistes i facinerosos que pullulen i triomfen allí.

Hi ha noms d'alts personatges.

— El Govern turc es mostra preocupat dels avenços que fa en l'ex-imperi la propaganda comunista, a la qual comença a perseguir sense gaire miraments.

— A Ottava (Canadà) s'ha fundat un Club de xofers cortesos que ja compta amb més de mil socis. Aquí, per ara, no ens podem queixar pas de la cortesia que gasten els xofers.

— Es confirma que ha obtingut un bon èxit el Congrés Internacional d'Ensenyament tècnic professional celebrat a Lieja. Hi estigueren representades 23 nacions per més de 650 membres.

— A Berna s'han reunit 50 representants d'altres tantes religions per tal de treballar en favor de la pau. És de suposar que abans hi haurà pau entre elles, que no és cosa fàcil.

— El Govern dels Soviets, per tal de distreure l'atenció mundial sobre les seves horribles malifetes, dedica especials esforços a combatre la plaga de l'analfabetisme, instruint la joventut, però, en les més pures doctrines soviètiques, és a dir: atees, immorals, àcrates, etc.

Vet aquí un cas de cultura que demostra la buidor i el perill d'aquest nom que tant s'usa sense meditar-lo bé.

— Els fabricants italians de vestits de bany han acordat la confecció de models que en res atemptin contra la moralitat pública.

No podrien fer altre tant els fabricants espanyols?

— El Govern ianqui, en vista de l'onada de corrupció que amenaça ofegar Ianquilàndia, va prenent mides per a contenir-la.

El mal és que els seus efectes van empestant ja tot el món.

— Ha revestit grandioses proporcions el Congrés Eucarístic celebrat a la capital d'Hongria, presidit pel Legat pontifici Cardenal Sincero, a qui el Govern hongarès ha omplert d'atencions.

— S'estudia la constitució d'un bloc agrari integrat per Polònia, Txecoslovàquia, Iugoeslàvia, Bulgària, Estònia, Letònia i Finlàndia, de caràcter defensiu, però sàviament constituït i dinàmic.

— La Sagrada Congregació de Concilis ha publicat una circular donant instruccions i regles per a l'ensenyança religiosa, que, segons els termes del Tractat del Laterà, es donarà d'ara endavant en tots els establiments secundaris universitaris d'Itàlia.

Es recorda en aquesta circular que l'ensenyança religiosa és obligatòria, llevat del cas d'oposar-s'hi els parents de l'escolar, la qual s'haurà de fer constar abans de començar el curs.

SERVICE STATION

PRIMERA ESTACIÓ AMERICANA A ESPANYA

JOSEP MANZANARES

La casa més important en gasolina, petroli, neumàtics, cambres, olis, grasser, accessoris, eines, ferreteria i tot quant pertany a l'automòbil.

VENDA A L'ENGRÓS I DETALL

GARATGE TALLERS:

Carrers Sepúlveda, 148-150

Villarreal, 38

1 Floridablanca, 121

Telèfon 31510

CASA CENTRAL:

Carrer Aragó, 272

Passatge de Gràcia, 45

Telèfon 11550

MAGATZEMS:

Consell de Cent, 421

SUCURSAL:

Esplugues de Llobregat:

Carrer Laureano Miró, 59

Encreuament de les carreteres de Madrid i Cernellà

BARCELONA

SABÓ EL SANITARIO TENROJ guareix i evita totes les malalties de la pell

FOMENT DE PIETAT

Biblioteca
dels Exercicis Espirituals
de Sant Ignasi de Loyola

pel

P. Ignasi Casanovas, S. J.

Autor - Text - Directori

Comentari - Explanació

Ja ha sortit
el volum primer d'aquesta Biblioteca

Sant Ignasi de Loyola
autor dels Exercicis Espirituals

Llibre de 422 pàgines amb una fotografia del vertader retrat del Sant.

Preu: 3 Ptes.

OBRA INTERESSANTÍSSIMA

L'ànima de Santa Teresa
de Jesús Infant

pel

P. Ignasi Casanovas, S. J.

Foment de Pietat

OBRA INTERESSANT

Vida de St. Joan Bta. Vianney
(Rector d'Ars)

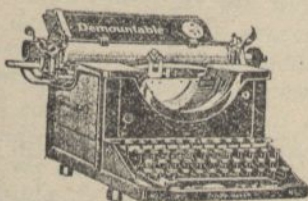
per

J. CIVERA I SORMANI

Preu: 2 pessetes

Es ven a Foment de Pietat i
a altres llibreries catòliques

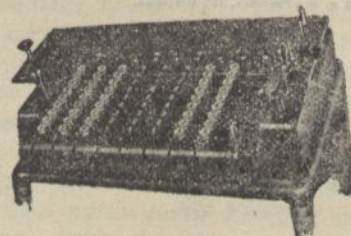
Demountable

Màquina nord-americana de primer rengle
Molt més perfecta i sòlida que cap altra

"TIM" i
"UNITAS"

Famoses màquines de calcular.
Les millors del món.

Per a demostracions, al
Representant Exclusiu:

Joaquim Serra. - Carrer Casp, núm. 4. - Telèfon 19861. - **Barcelona**

Les comunitats religioses, col·legis i subscriptors d'aquesta Revista, gaudiran d'un descompte especial.

SABÓ EL SANITARIO TENROJ guareix i evita totes les malalties de la pell

Acadèmia

Fundada en 1879

Avinguda Portal de l'Angel, 38

Telèfons 18953-75303 -- Apartat 782

Comerç : Idiomes : Peritatge, Professorat mercantil i Batxillerat

Per a Cavallers, Senyores, Joves i Senyoretes

COTS

SABÓ EL SANITARIO TENROJ guareix i evita totes les malalties de la pell

S. A. Tupinamba

RICOS CAFÉS

Fabricació pròpia de deliciosos Bombons, Xocolata, caramels i cacau

175 sucursals a Espanya

Fàbrica i Torrefacció: TRAVESSERA 11, 13 i 15 - BARCELONA
Telèfon 72851

Sucursals a Madrid: Montera 21, duplicat. - Telèfon 17174

AVÍS: Amb nostres BOSSES VAL DE CAFÈ poden obtenir-se bonics presents per la casa el mateix que amb la xocolata «MOAIC»

SABÓ EL SANITARIO TENROJ guareix i evita totes les malalties de la pell

BANC DE CATALUNYA

Capital: 50.000.000 de pessetes

Valors - Cupons - Banca - Canvi - Girs

Rambla dels Estudis, 10 - BARCELONA - Apartat 568
Telegrams i telefonemes: Cataloniabank

Sucursals i Agències. — Madrid: Avinguda Comte Penàlver, 19. — Barcelona (Sans, Sant Andreu, Gràcia, Rambla del Centre i Plaça d'Espanya), Girona, Lleida, Tarragona, Arbúcies, Arenys de Mar, Badalona, Banyoles, Blanes, Calella, Hospitalet, Eivissa, Igualada, Llagostera, Masnou, Mataró, Palafrugell, Palamós, Plort-Bou, Santa Coloma de Farnés, Torroella de Montgrí, Valls, Vendrell, Olot i Molins de Rei.

Viatges Catalònia

SABÓ EL SANITARIO TENROJ guareix i evita totes les malalties de la pell

ATENEU A. G. — Provença, 187; Barcelona.

FRANQUEO
CONCERTADO

CATALUNYA SOCIAL
Durán i Bas, 11
BARCELONA